

JELES NAPOK¹

December

Karácsony (december 24-25-26.)

Mikor megvacsoráztunk, dióhéjat, almacsutkát, ezt mind az asztal alá a szakajtóba raktuk. Még amit összesöpröttünk az ünnep alatt, azt se vittük ki, mind a szakajtóba tettük. Nem lehetett olyan nagy ünnep alatt kivinni még a szemetet se. János napkor vittük ki, a szénát odaadtuk a lábasjóságnak: ló, tehény, annak. A szemetet még a csirkének adták, hogy egízsígesek legyenek egízs évbe.

A karácsonyi morzsát se szabad vót kivinni addig, még az ünnepek tartottak. Karácsony elmúltán beletettük egy acskóba [zacskó], feltettük a pallásra, oszt mikor a tehínek a tőgye nagyon megbetegedett, aval füstölt édesapám.

Aprószentek (december 28.)

Mer leölette Heródes a kisdedeket! Úgy vót [úgy mondta Heródes], hogy nagy ajándékot ad a fiúgyrmekeknek. Kiötöztették az anyák, mentek egy nagy terembe, hát oszt mikor oda bementek, mindég bezárult a kapu utánuk. Mikor mán gondolták Heródesék, hogy igencsak ott van az összes kétéves gyerek, akkor bezárták a kaput, hóhérok kiugrottak, az anyjátú cibálták el a gyereket, jajveszékélés, a férfiak meg mentek, hogy mentsék a családot, de azokat is elverték ott a katonák. Nem tágítottak, még meg nem ölték a kisdedeket. Fogták vagy a kezit, vagy a lábát, oszt hajították csomóra. Úgyhogy nagy sírás-rívás vót akkor Jeruzsálembe. Ennek emlékre minket mindég elvert édesanyám. Három ágy vót a házba [nagyszoba] meg a vacokágy. Feküdtünk rajta sorba. Édesanyám meg korán felkelt fűteni. Kimegy, fűt, jó'van. Hát egyszer csak begyün, fel a takarót, sipp-supp, egy kis vékony vesszővel – hogy hunnan vette – de úgy elhánt [megvert] bennünköt, mint annak a rendje. Oszt akkor mindég csak azt kérdezte, hogy: - Hányan vannak az aprószentek? Hát osztán, ki milyen gyorsan tudta kimondani: - Háromszázhatvanöten! Ha megmondta, nem kapott tovább.

Akkor még el kellett menni a szomszédba. Aprószentek napján elküldték a gyereket szomszédba tormáér, kemínmagér [kömény], ánizsmagér, ilyen kisebb dógokér. Akkor ott mán tudták a szokást, ott is kapott egy sor verést a gyerek. Meg egy szem cukrot is, meg diót, almát is. Gyüttek a gyerekek: - Károly bácsi, adjon mán egy kis tormát. Károly bácsi, szegény vette fel a fődbű a tormát, adott. Hazavitték a gyerekek, akkor gyüttek vissza: - Aszonta édesanyám, ez nem elég erős, ez a torma, másforma tormát adjon! Akkor oszt gyütt eszibe Károly bácsinak, hogy ezeket el kell verni, mer aprószentek van. Oszt akkor fűzfavesszővel: - Ez elég erős, ez a torma???!

Hogy ne legyenek himlősek a gyerekek, ezér csináták. Hogy ne legyünk kilíesek, meg varasok. Akkor sok kilíes gyerek vót. – Aprószentek, mentsétek meg a gyerekeket a kilístú meg a kiütéstú! – így imádkozott édesanyám.

Február

Gyertyaszentelő (február 2.)

Február másodikán van Gyertyaszentelő Boldogasszony. Ott vótak a szentképek a falon, oszt mellette kétódalt fel vót szépen akasztva a szentelt gyertya.

---

¹ Forrás: Endrődi füzetek 4. – Népszokások Endrődön

Nagyon díszre, cifra gyertyák vótak, sok színnel kicifrázva, és szépen fel vótak kötve. Az vót a szentelt gyertya. Ha valaki beteg vót, vagy meghalt, mikor még nem halt meg, a kezibe adták a szentelt gyertyát, úgy imádkoztak. Azt is mondták, hogy a szentelt gyertyát azért kell tartani, mer mikor maj gyün a világ vége, olyan sötét lesz, hogy csak a szentelt gyertyák világítanak.

Balázs (február 3.)

A balázsolás, az úgy vót, hogy két gyertyát összeköt a pap kereszt alakba, oszt keresztet – áldást – ad a fejünkre: - Szent Balázs őrizzen meg benneteket mindenféle torokfájástú, mindenféle betegségtú. Az Atya, Fiú, Szentlélek nevíbe. Akit megalázoltak, az nem lesz torokfájós.

Valamikor Balázs püspök átal [által] vót ez. A torokgyík ellen. Hogy, ugye, nem tudtak a torokgyíkos gyereken segíteni [az orvosok], hát osztán a két gyertyával áldotta a torkukat. Az iskola együtt ment. És így balázoltak bennünköt két gyertya közt. Nem keresztbe vót téve, mint most, hanem meg vót szépen hajlítva.

Március

Virágvasárnap

Szentelt víz minden házná vót, szentelt barka minden házná vót, szentelt gyertya minden házná vót.

Virágvasárnapján van a barkaszentelés. Szinte mindenki vitt haza szentelt barkát. Feltette a sublóra, mert az áldást hozott haza. De nagyon kellett vigyázni, hogy ne essen le rulla egy se. Én egyszer vagy hármat ledörgöltem, oszt édesanyám visszavartha a bimbót. Mikor elhervadt, beletették egy halott koporsójába.

Virágvasárnapján, akkor mán kispulyka is vót. És akkor karikára hajlították a szentelt barkát, oszt minden kispulykát áthajtottak rajta, hogy ne pusztújon el. Mikor hazagyüttünk a templombú, mingyá, mer csak addig hajlik a barka, amég friss. Utána vázába tenni, és akkor fent vót a szekrény tetején egy évig. Azután oszt eltüzelődött.

Vót, aki a barkát feldugta az ereszetbe. Mer beviszi a legyet is, ha a barkát beviszik a lakásba. Ott vót fent a barka, még [míg] a másik barka meg nem gyütt: - No, vegyük mán le ezt a tavalyi barkát! Elégették, nem dobták el, szentelt barka vót.

Nagypéntek

Nagypinteken hajnalba fel kellett kelni, kisorakozni az udvarra, oszt megmosakodni hideg vízbe. Kútbú húzott hideg vízbe. Meg kellett mosakodni, mer a holló is akkor mosdatja a fiait, hogy éles legyen a látásuk. No, mink is akkor megmosakodtunk.

Fehérvasárnap

Mán az én időmbe (1920-30.) úgy vót, hogy mindég fehérvasárnap vótunk elsőáldozók. Abba az időbe más napon nem vót soha, mindég akkor vót. A fehér lelkek vasárnapja, akkor megtisztulnak a gyerekek.